

بررسی علل آتش سوزی های جنگلی و تاثیر گذاری آن بر توده های جنگلی در جنگل های ارسباران

۱- میلاد صفری*، ۲- عمید ذوالفقاری صادق

۱- نویسنده مسئول، دانشجوی کارشناسی ارشد اکولوژی جنگل، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد جنگلداری، دانشکده منابع طبیعی صومعه سرا، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

Miladsafari1372@gmail.com* نویسنده مسئول

مقدمه

جنگل اکوسیستمی پویا و پیچیده است که در حالت نرمال، اجزای تشکیل دهنده آن با یکدیگر در حالت تعادل قرار دارند. هنگامیکه جنگل تحت تاثیر یک یا چند عامل مخرب طبیعی یا مصنوعی قرار می گیرد، بسته به شدت اثر آن عامل، حالت تعادل یا قدرت خود تنظیمی آن ضعیف گشته یا از بین می رود (مافی غلامی، ۱۳۸۸). اهمیت حیاتی جنگل ها در دنیای امروز، نه فقط به دلیل ارزش های اقتصادی آنها بلکه به دلیل ارزش های غیر قابل جایگزین زیست محیطی آنهاست (پوربابائی و عابدی، ۱۳۸۷). جنگل ها به عنوان یکی از مهمترین سرمایه های ملی با قابلیت استفاده های فراوان هستند که مدیریت آنها از اهمیت ویژه ای برخوردار است. شناخت قدرت بالقوه رویشگاه های جنگلی و ارزیابی و پایش آنها از موارد حیاتی در مدیریت این اکوسیستم ها به شمار می رود (هادیان و همکاران، ۱۳۹۰). در جنگل نوعی فعل و انفعال شیمیائی است که برای تولید آن سه عامل، ماده سوختنی، حرارت، اکسیژن ضروری است که این سه عامل را مثلث حریق گویند (بانج شفیعی، ۱۳۸۸). از دیر باز آتش از ابزار های مهم شکل دهی اکوسیستم های استوایی و حاره بوده است و در ایران اکثر آتش سوزی ها در فصل خشک تابستان ایجاد می گردد، اگر چه آتش بعنوان فاکتور موثری در الگوی پراکنش جنگل ها و محیط زیست ایران محسوب نمی گردد. اما موارد مختلف وقوع حریق در جنگل ها و مراتع در گزارش های مختلفی قابل مشاهده می باشد (نقوی زاده، ۱۳۸۴).

اثرات آتش سوزی جنگل در ایران آتش خطرناک ترین دشمن جنگل می باشد. یک آتش سوزی محدود نیز همواره خسارات قابل ملاحظه ای را موجب می گردد به طوریکه ممکن است حتی تخریب نهایی و کلی از آن ناشی شود. درجه شدت حریق و در نتیجه خسارت وارده در جنگل های سوزنی برگ به مراتب بیشتر از جنگل های

چکیده

به منظور بهره برداری و حفاظت از جنگل از دیدگاه مدیریت پایدار، داشتن نگرش مدیریتی درست از جنگل ها الزامی هست. آتش سوزی جنگل از زمان های دور یکی از عامل های اصلی تخریب جنگل ها و انقراض گونه های نایاب و کمیاب درختی و جانوری هست. آتش سوزی جنگل یک نوع آتش سوزی کنترل ناپذیر است که در منطقه ای با گیاهان اشتعال پذیر در نواحی روستایی یا در طبیعت وحش روی می دهد. آتش سوزی جنگل با دیگر انواع آتش سوزی ها از نظر گستردگی، سرعت گسترش از منشاء، پتانسیل تغییر جهت ناگهانی و توانایی جهیدن از میان فضا های خالی مانند جاده ها، رودخانه ها و دیگر نقاط اشتعال ناپذیر تفاوت دارد. آتش سوزی جنگل از نظر علت آتش سوزی، ویژگی های فیزیکی آن مانند سرعت پراکندگی، وجود مواد اشتعال پذیر و تاثیر آب و هوا بر آتش توصیف می شوند جنگل های ارسباران یکی از ذخیره گاه های مهم زیست کره در ایران، دارای ارزش اقتصادی، تفرجگاهی، پژوهشی و آموزشی می باشد. اهمیت این جنگل ها از دیدگاه زیست محیطی ایجاب میکند که فعالیت های مستمر و تأثیر گذار در جهت حفاظت و صیانت از این جنگل ها اجرا و یا ارائه برنامه های جامع و مدون در جهت مقابله با خطرات احتمالی ناشی از آتش سوزی اجرا شود. مراتع و جنگل های ایران، همه ساله رشد زیادی در زمینه تخریب و نابودی جنگل ها از طریق آتش سوزی داشته است و باید با تدابیر و راهکارهای مناسب مدیریتی در بهبود و کاهش دادن این روند صعودی جلوی آن را گرفت.

کلمات کلیدی: آتش سوزی جنگل، مدیریت پایدار، آتش سوزی جنگل